

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 236
van **JORIS NACHTERGAELE**
datum: 19 maart 2020

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Wapenexport - Gemeenschappelijk standpunt Europese Unie

In 2008 keurde de Europese Raad het gemeenschappelijk standpunt tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie goed. Dit standpunt houdt o.m. in dat elke lidstaat bij het beoordelen van wapenexport bij elke zaak afzonderlijk 8 criteria zal aftoetsen. Hiermee wou de Raad een level playing field binnen de EU rond wapenexport naar derde landen.

Aangezien het gemeenschappelijk standpunt niet hetzelfde juridische gewicht heeft als een Europese richtlijn of verordening, zien we dat de toepassing van de tekst binnen de EU zeer versnipperd is. Nochtans werd een nota opgesteld die invulling geeft aan het gemeenschappelijk standpunt: 'Gids voor de gebruiker bij de Gedragscode van de EU betreffende wapenuitvoer' van 29 februari 2008. Vlaanderen geeft terecht een gewichtige invulling aan dit gemeenschappelijk standpunt in het Wapenhandeldecreet, maar krijgt daarnaast ook te maken met oneerlijke concurrentie binnen de Europese interne markt van andere lidstaten die de administratieve lasten voor hun bedrijven veel lager leggen.

In zijn beleidsnota 2019-2024 stelt de minister-president dat Vlaanderen de komende jaren zal blijven ijveren voor een uniforme toepassing van het gemeenschappelijk standpunt van 2008.

1. Welke landen passen het gemeenschappelijk standpunt van de EU rond wapenuitvoer op heden toe en welke landen niet of in mindere mate?
2. Welke concrete maatregelen werden reeds genomen om te streven naar de uniforme toepassing van het gemeenschappelijk standpunt? Welke concrete plannen heeft de minister-president om deze uniforme toepassing in de toekomst te bepleiten?
3. Welke initiatieven ziet de minister-president nog mogelijk om een sterker level playing field te creëren rond wapenexport in de EU?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 236 van 19 maart 2020

van **JORIS NACHTERGAELE**

1. Het [Gemeenschappelijk Standpunt](#) is een juridisch bindend document en dus zijn alle lidstaten ertoe gebonden om dit uit te voeren. Alle lidstaten doen dat ook, inclusief de toetsing van uitvoeraanvragen, geval per geval, aan de beoordelingscriteria van artikel 2. Over die toetsing zegt het Gemeenschappelijk Standpunt in artikel 4, tweede lid, verder dat het besluit om de uitvoer toe te staan dan wel te weigeren een nationale bevoegdheid van de lidstaten is. Dat laat vanzelfsprekend nationale verschillen in de uitvoering van die toetsingsverplichting toe. Er is ook geen supranationaal toezichtsmechanisme dat die uitvoering monitort.
- 2-3. Vooraleer concreet in te gaan op de problematiek en de Europese en Vlaamse maatregelen daaromtrent wil ik heel duidelijk stellen dat convergentie tussen lidstaten en een uniforme toepassing van de Europese regels inderdaad een van mijn beleidsprioriteiten is. Het is daarom ook dat ik in mijn beleidsnota verwijs naar het belang om binnen multilaterale vergaderingen de leiding te blijven nemen in relevante discussies over de effectieve toepassing van de regels, en daarbij onze Vlaamse belangen te behartigen en onze Vlaamse goede praktijken uit te dragen.

Op basis van artikel 7 van het Gemeenschappelijk Standpunt is de versterking van samenwerking en bevordering van convergentie op het gebied van de uitvoer van militaire goederen en technologie ook op EU-niveau een kernopdracht. Voor alle duidelijkheid, het gaat hier over convergentie op het vlak van beleid en dus over de toepassing en de inhoudelijke invulling van de beoordelingscriteria in artikel 2; dit heeft niets te maken met eventuele administratieve lasten van vergunningsprocedures.

Artikel 7 verwijst voor de invulling van die kernopdracht zelf expliciet naar het uitwisselen van relevante informatie en naar het verkennen van maatregelen om convergentie te intensiveren. Artikel 9 verwijst in het bijzonder naar de gezamenlijke beoordeling van de situatie van potentiële of werkelijke ontvangers van militaire goederen. Dit gebeurt in eerste instantie binnen de Raadswerkgroep over Export van Conventionele Wapens (*Working Party on Conventional Arms Exports* of kortweg *COARM*), waarin Vlaanderen vertegenwoordigd wordt door een personeelslid van de dienst Controle Strategische Goederen, die deel uitmaakt van de Belgische delegatie.

De basisvorm van informatie-uitwisseling die convergentie beoogt is het weigeringsnotificatie- en consultatiemechanisme binnen de digitale COARM-omgeving (cf. artikel 4). Dat houdt in dat lidstaten hun geweigerde vergunningen melden en vervolgens andere lidstaten die een wezenlijk identieke transactie beoordelen de weigerende lidstaten consulteren met het oog op consequente beslissingen. Als toch beslist wordt om een vergunning toe te kennen (een "*undercut*") moet dit gemotiveerd worden. De verdere informatie-uitwisseling in COARM-vergaderingen en de digitale COARM-omgeving is erop gericht om situaties en ieders aanpak daarvan te bespreken, en ook om duidelijkheid te scheppen over de toepassing van bepaalde verplichtingen. Dat gebeurt soms ook met input van de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) of de Europese Commissie. Ik ben mij er terdege van bewust dat informatie-uitwisseling op zich natuurlijk niet *per se* tot convergentie leidt, maar wij

trachten met een duidelijke explicitering van onze standpunten en gerichte vraagstellingen andere lidstaten wel te dwingen tot gedegen reflectie over specifieke kwesties. In mijn antwoord op vraag om uitleg nr. 1337 over doorvoer naar Saoedi-Arabië gaf ik bijvoorbeeld aan dat mijn diensten de problematiek zouden aankaarten binnen COARM. Daar informeren we lidstaten niet gewoon, maar proberen wij er bijvoorbeeld ook toe te komen dat lidstaten omtrent dergelijke doorvoer: 1) gezamenlijk de relevante juridische kwesties uit rechtszaken over het onderwerp zouden analyseren; en 2) in *real time* informatie zouden delen om effectief en efficiënt te kunnen optreden.

Zoals u weet vond in 2018 en 2019 een evaluatie van het Gemeenschappelijk Standpunt plaats, die op 16 september 2019 werd afgesloten met een [besluit](#) en [conclusies](#) van de Raad. Vlaanderen heeft in dat proces een belangrijke rol gespeeld, waarover ik zal rapporteren in het jaarverslag wapenhandel over 2019, maar ik wil hier al een paar maatregelen en suggesties aanstippen die meer convergentie beogen (het jaarverslag zelf wordt normaal uiterlijk eind mei beschikbaar).

In uw vraag verwees u zelf naar de [Gebruikersgids](#). Daarin zal u zien dat de informatie-uitwisseling versterkt is met een concrete lijst van types van informatiedeling binnen COARM die lidstaten vooropstellen. Daar heeft Vlaanderen voor gezorgd. Die lijst bevat onder meer de vrijwillige en tijdelijke *real time* informatie-uitwisseling over vergunningen voor problematische bestemmingen.

Nog in de Gebruikersgids zijn op aandringen van Vlaanderen een aantal richtsnoeren verder uitgebreid, zoals over de omgang met corruptie in het land van bestemming. De Gebruikersgids zelf is weliswaar geen juridisch bindend document, maar zoals de Raad in zijn conclusies ook stelt, ondersteunt de consequente uitlegging en praktische toepassing van de criteria de convergentie van nationaal wapenexportbeleid; daar draagt de Gebruikersgids ontegensprekelijk toe bij.

Ook in de verdere opdrachten die de Raad aan COARM meegaf had Vlaanderen een hand, zoals de opdracht na te gaan hoe de werkmethoden van COARM nog kunnen verbeterd worden. Daarbij denken we onder meer, heel praktisch, aan een (half-)jaarlijks bijeenkomst voor Europese vergunningsverleners, waarin zij bijvoorbeeld diepgaande discussies voeren over onderwerpen die relevant zijn voor de dagdagelijkse vergunningspraktijk. We denken daarbij ook aan reflectie over de rol die COARM kan spelen in (de verdere ontwikkeling van) Europese projecten met een wapenuitvoercomponent, zoals de [Europese Vredesfaciliteit](#).

In mijn beleidsnota geef ik in dat opzicht ook aan te zullen onderzoeken op welke manier de Europese instellingen ingezet kunnen worden in de implementatie van het exportcontrolebeleid. Daarbij verwijs ik naar de mogelijke invoering van een 'post-exportcontrole unit' op het niveau van de EU. Daarvan moeten we de haalbaarheid nog bekijken. Een voorstel dat wel al aan bod is gekomen is dat relevante diensten van de EDEO bij besprekingen van specifieke bestemmingen in COARM binnen het kader van hun bevoegdheden de beschikbare informatie op EU-niveau zou delen.

Tot slot verwijs ik ook naar mijn engagement om de contacten te verdiepen met lidstaten waarvan het exportcontrolebeleid nauw aanleunt bij die van Vlaanderen. In dat opzicht onderhoudt de dienst Controle Strategische Goederen nauwe contacten met hun tegenhangers in Nederland en Duitsland en is het de bedoeling om dit ook met andere lidstaten zoals Denemarken uit te bouwen.